
Söderöposten

Medlemsblad för Söderöns Hembygdsförening

Julfest i Bygdegården, Felicia Mattsson.

Foto Andreas Mattsson

Nr 1 2013

Innehåll:

Söderöns Hembygdsförening, avgift, redaktion m.m.	sid	2
Ordföranden har ordet	sid	3
Julfest i Söderögården	sid	4
Årsmöte—Dagordning	sid	5
Verksamhetsberättelse	sid	6-9
Föreningen Allmogebåtar	sid	10-11
Mina barndoms- och ungdomssomrar på Söderön	sid	12-17
Återkoppling	sid	18
Litet Söderölexikon	sid	19
Söderöns Hembygdsförening, styrelse och övriga valda	sid	20

Söderöns Hembygdsförening

Styrelsenamn, tel. nr. m.m. finns på sista sidan.
Årsavgiften är 100:- / person. Plusgiro 15 28 61-1

Söderöpostens redaktion består av:
Hans Tibell, Viveka Westman och Bibbi Jansson.

För innehållet i artiklarna svarar respektive författare.
Ansvarig utgivare är Hans Tibell.

Har ni material (text eller bilder eller både och)
mejla till bibbij@spray.se

Kära medlemmar!

Vi har sällan (någonsin haft?) bokrecension i Söderposten. Nu kommer det - kanske lite sent eftersom böckerna i fråga är minst 500 år gamla.

Först handlar det om Cervantes kända roman om Don Quijote, den knasige riddaren som hade förläst sig på den tidens kiosklitteratur d v s riddarromanerna, och skulle jaga jättar och rädda ädla jungfrur. Att jättarna bestod av väderkvarnar och de ädla jungfrurna var lättsinniga värdshuspiGOR insåg han aldrig. En intressant sak är att han ständigt irriterar sig på att hans väpnare Sancho Panza ständigt kommer med förnumstiga talesätt, som ganska tydligt visar på riddarens stolligheter. I övrigt är det en väl tjock bok - med många transportsträckor mellan guldkornen.

Den andra boken är ett loppisfynd, en samling små berättelser om hur det var att vara människa på medeltiden. Varje berättelse beskriver hur man bör uppföra sig och innehåller en även ett moraliserande talesätt, t ex om girighet: "Varför skall den älskad bliva / som av eget ej vill giva". Om tanklösa ungdomar sägs: "Det är klokt att tro de gamla / som haft tid att vishet samla". En tupp som var förmäten och ville ta jaktfalkens plats hos jägaren men blev i stället mat åt falken: "Oklokt är att lämna stället / där man satts i ståndssamhället". Det

måste ha varit sådana förnumstigheter som Sancho Panza irriterade sin herre med.

För en nutida läsare är pekpinarna i grövsta laget, men vad som är rätt och fel är detsamma nu som då. Man bör vara trofast, sanningsenlig, lyda goda råd, inte vara övermodig och högfärdig, att veta sin plats och inte trotsa. Men det mest iögonenfallande var den starkes laglösa och självtagna rätt och den svages skyddslöshet: "Så behandlar denna världens mäktige sina undersåtar; utan skäl uppslukar de dem och fördärvar dem, och därför säger man, att den starke aldrig behöver skäl". Denna totala brist på empati och medkänsla går igenom på många av de 122 berättelserna. Min slutsats är att det sannerligen inte var bättre förr.

Hans Tibell, ordf.

Glada barn och snäll tomte

Mitt i helgerna hölls vår vanliga härliga julfest, en trevlig tradition som var lika uppskattad av barnen som av oss som håller på att gå i barndom. Tomten kom givetvis, men renarna hade tagit kompedigt efter den snärjiga julaftonen, så det blev snöskotern som fick ställa upp.

Lage auktionerade, Maggan ledde dansen runt granen, Elisabeth sjöng och spelmännen spelade - se det var ett härligt möte!

Hans Tibell

Foto Andreas Mattsson

Söderöns Hembygdsförening

Årsmöte Söndagen den 17 mars kl. 18.00 i Söderögården, Långalma

Dagordning

- 1 Årsmötets öppnande
- 2 Val av ordförande för årsmötet
- 3 Val av sekreterare för årsmötet
- 4 Val av två justeringspersoner
- 5 Godkännande av dagordningen
- 6 Närvarolista och röstlängd
- 7 Fråga om årsmötet utlysts på rätt sätt
- 8 Verksamhetsberättelse och ekonomisk redogörelse för det gångna året
- 9 Revisionsberättelse
- 10 Fråga om ansvarsfrihet för styrelsen
- 11 Val av föreningens ordförande för det kommande året
- 12 Val av ordinarie ledamöter i styrelsen
- 13 Val av suppleanter till styrelsen
- 14 Val av revisorer
- 15 Val av revisorssuppleanter
- 16 Val av ombud till Upplands Fornminnes- och Hembygdsförbund
- 17 Val av ombud till Söderögårdens Bygdegårdsförening
- 18 Val av ledamöter till valberedningen, varav en sammankallande
- 19 Fastställande av medlemsavgifter för år 2013
- 20 Behandling av inkomna motioner
- 21 Styrelsens förslag till verksamhetsplan för det kommande året
- 22 Övriga frågor
- 23 Årsmötets avslutande

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2012 FÖR SÖDERÖNS HEMBYGDSFÖRENING

Verksamheten i Söderöns Hembygdsförening har under året 2012 bedrivits i stort sett som tidigare år och kommer att fortsättas på samma sätt. Antalet aktiviteter har varit något färre än jubileumsåret 2011. Medlemsantalet är stigande. Under året har Hembygdsföreningen finansierat installation av bredband i Söderögården med ett avtal som löper ett år i taget. En ny dagbok har tagits fram på dagen 10 år efter det att den första dagboken skrevs 2002.

Styrelse

Ordförande: Hans Tibell
Vice ordförande: Viveka Westman
Sekreterare: Bengt Skagersjö
Kassör: Christer Mattsson
Övriga ledamöter: Margit Bergström, Ulla-Britt Jansson och Anders Westerberg
Ersättare: Robert Carlsson, Agnetha Eriksson, Hans Gustavsson, Bibbi Jansson och Anna-Britt Mattson.

Styrelsen har hållit nio protokollförda sammanträden under verksamhetsåret. Stadgeenligt årsmöte hölls den 25 mars i Söderögården.

Revisorer

Margaretha Mattsson och Lage Löwén, ersättare Mats Jorlin.

Valberedning

Arne Westerberg, sammankallande, Patrik Westerberg och Ann-Marie Frylmark.

Föreningens ekonomi

Föreningens ekonomi är god. Antalet medlemmar fortsätter att öka och uppgick vid årets slut till 353 betalande medlemmar.

Föreningens aktiviteter under verksamhetsåret 2012

Julfest den 2 januari

Julfest i Söderögården i samarbete med Bygdegårdsföreningen. Ett stort antal, ca 80 st. vuxna och barn, kom för att dansa kring granen, fika, delta i paketauktion och träffa tomten.

Årsmöte den 25 mars

Årsmötet hölls i Söderögården med drygt 30 deltagande medlemmar. Efter årsmötet informerade Stina Sidvall från turistbolaget "Visit Roslagen AB" om bolagets verksamhet. Årsmötet avslutades sedvanligt med kaffe och smörgåstårta. Årsmötesprotokoll, ekonomisk redovisning samt ett referat från årsmötet finns redovisat i Söderöposten nr 2 2012.

Dagboken "En dag på Söderön 2012"

En ny dagbok skrevs på dagen 10 år efter den som skrevs den 16 maj 2002. 30 bidrag lämnades in. Även denna gång har Hembygdsföreningen sammanställt bidragen och ett urval av bilderna i en bok som kommer att delas ut till medlemmarna och i övrigt säljas vid föreningens aktiviteter.

Gökotta den 21 maj

Gökotta hölls i trakten av Öregrunds golfbana med ca 25 deltagare. Guide var som vanligt Gunnar Emanuelsson.

Nationaldagen den 6 juni

Häverö spelmän och dansare medverkade för andra året. Högtidstal hölls av Anders Lindén, sedan 2006 fastboende på Söderön. Ca 80 personer deltog inklusive medverkande.

Blomvandring

Blomvandring med Agnetha Winberg söndagen den 17 juni i Långalma lockade ett femtontal deltagare.

Söderödagen den 17 juli

Söderödagen i hållande regn besöktes av ca 80 personer. På grund av vädret togs ingen entréavgift. Tack vare sponsorbidrag gick Söderödagen ändå med ett mindre överskott.

Kulturvandring på golfbanan den 6 oktober

Aktiviteten med information i klubbhuset samt vandring på golfbanan lockade ett 25-tal deltagare.

Svamputflykt den 14 oktober

Svamputflykten under ledning av Hans Lagenius i trakten av Tuskö hade 13 deltagare, vilket var fler än tidigare.

Berättarkväll på Söderögården den 21 oktober

Jan Andersson och Åsa Sjögren berättade om och visade bilder från Nova Scotia i Canada och Söderön och gjorde jämförelser. Berättarkvällen besöktes av ett 25-tal åhörare.

Släktforskning

En introduktion i släktforskning har hållits i Söderögården under ledning av Marianne Söder. Det av Hembygdsföreningen bekostade bredbandet till Söderögården premiäranvändes. Under våren 2013 planeras en studiecirkel.

Julfest den 30 december

Ny julfest i Södergården i samarbete med Bygdegårdsföreningen. Ett 25-tal barn dansade ringdans med tomten som denna gång kom på snöskoter.

Söderöposten

Föreningens medlemsblad Söderöposten utkom med fyra nummer. Nummer 2 delades ut till alla hushåll på Söderön. Nummer 4 trycktes i färg. Redaktionen för Söderöposten har bestått av Hans Tibell, Viveka Westman och Bibbi Jansson som efterträtt Åke Westman. Upplagan har ökat från 280 till 300 exemplar.

Samarbete med andra föreningar

I flera aktiviteter samarbetar Söderöns Hembygdsförening med Söderögårdens Bygdegårdsförening, bl.a. den årliga julfesten, Nationaldagen och Söderödagen. Hembygdsföreningens representant i Bygdegårdsföreningen har varit Ulla-Britt Jansson.

Årsmötet 2012 i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund blev inställt på grund av för få deltagare. Söderöns Hembygdsförening var anmält till årsmötet.

Söderöns Hembygdsföreningen är ansluten och försäkrad genom Sveriges Hembygdsförbund.

Övrigt i föreningens verksamhet

Hembygdsföreningen är genom Hans Tibell representerad i Söderöns utvecklingsgrupp SUG och Föreningen Söderöns framtid. Hembygdsföreningen kommer att följa översynen av kommunens översiktsplan.

Försäljningen av receptboken ”Brittas bästa” har fortsatt bl.a. vid föreningens olika aktiviteter. Detsamma gäller föreningströjorna.

Bygrupperna har under året arbetat med revidering av de byfoldrar som togs fram 2002 i föreningens regi. Utgivning planeras under 2013.

Verksamhetsplan för 2013 – planerade aktiviteter

Studiecirkel om släktforskning.

Besök hos Föreningen Allmogebåtar, arbetslag Norra Roslagen i Björnäs.

Gökotta i maj.

Nationaldagen den 6 juni i samarbete med Bygdegårdsföreningen.

Söderödagen 2013, ej beslutat.

Byvandring.

Berättarkväll, tidpunkt inte beslutad.

Svampplockning i september – oktober.

Revidering av kokboken ”Brittas Bästa”.

Utgivning av reviderade byfoldrar.

Julfest tillsammans med Bygdegårdsföreningen.

Styrelsen för Söderöns Hembygdsförening 2013-03-17

Hans Tibell

Viveka Westman

Christer Mattsson

Bengt Skagersjö

Margit Bergström

Ulla-Britt Jansson

Anders Westerberg

Föreningen Allmogebåtar

Föreningen Allmogebåtar är en ideell förening med drygt 3 000 medlemmar i Norden. Målsättningen är att bevara nordiska båttyper genom dokumentation av båtar, fiske, båtbyggeri och gammal skärgårdskultur. Ett mycket känt båtsmuseum finns på Bassholmen utanför Lysekil. Föreningen består för närvarande av 17 fristående arbetslag runt om i landet varav ett är Arbetslag Norra Roslagen på Söderön.

Arbetslag Norra Roslagen

Föreningen är lokaliserad till Färdgårde som är en av gårdarna i Björnäs by på Söderön. Byn hette tidigare Bårnäs d.v.s. näset dit man bar ut sina döda för vidare frakt till vigd jord i Östhammar. Björnäs var i övrigt den plats som den talrika befolkningen på Söderön och skärgården utanför passerade när de skulle till kyrkan, marknader och annat i Östhammar.

Arbetslaget har till syfte att bevara och synliggöra våra gamla båttyper, båtbyggertraditioner samt fiske- och skärgårdstradition runt dem. Föreningen bygger mindre ekor efter gamla förebilder, samt renoverar gamla båtar. Verksamheten är förlagd till en lada som föreningen hyr av Kerstin och Uno Jansson i Björnäs.

Många av oss har säkert mött arbetslaget vid olika evenemang såsom Öregrunds badorts dagar, på Östhammars marknad, Tvärnödagen på Mellangården m.fl. Visst är det härligt att lyssna till arbetslagets demonstrationsexemplar av en tändkulemotor. ”När kulan är varm så far vi”!

Projekt Kyrkbåt 1863

Som ett minne från tidigare färder mellan Färdgårde och Östhammar finns en ålderdomlig kyrk- eller byabåt byggd 1863. Föreningen har ända sedan 2007 talat om att göra en kopia av den gamla kyrkbåten att användas vid olika tillfällen för att levandegöra den gamla färdvägen mellan Färdgårde och Östhammar. Båten har förmodligen tidigare tillhört Långalma. Föreningen har noga mätt upp den gamla båten som nu finns på Gammelhus i Östhammar.

EU-bidrag

Arbetslaget Norra Roslagen ansökte i mars 2012 om EU-bidrag inom Leader-UROSS för projektet ”Kyrkbåt 1863”. I slutet av juni beviljades arbetslagets ansökan av länsstyrelsen. Projektet kommer att fortgå till sommaren 2014.

Alla intresserade är välkomna att kontakta föreningen. En informationsbroschyr om projektet kommer att ges ut sommaren 2014.

Söderöns Hembygdsförening och Arbetslaget

Hembygdsföreningens byvandring 2007 till Färdgärde och Hummeldal inledes med ett besök i Arbetslagets lokaler i Björnäs. Några av de projekt som man då arbetade med presenterades. Kanske det kan vara dags för ett nytt besök hos Arbetslaget Norra Roslagen.

Kontakt person för Arbetslag Norra Roslagen är Torsten Fries, Häradsudden 742 91, Östhammar, tfn 070-607 06 03, e-post torsten.fries@telia.com.

Bengt Skagersjö

Foto Torsten Fries

Min barndoms- och ungdomssomrar på Tuskö

Nils Virving, Tuskö-Täppan 2012

Jag vaknade ofta upp uppe på vindskammaren. Solen tittade in genom fönstret och svalorna jagade runt bland äppelträden och i skyn på jakt efter insekter. Fort upp och ut genom den spöklika vinden där gamla kläder och allsköns bråte förvarades. En och annan fladdermus hängde i takbjälkarna vilket skrämde en liten gosse på fyra år. Ner genom trappen förbi isskåpet, ut genom dörren till yttertrappen med den värmande solen. Mormor Amy hade redan varit uppe i några timmar och stod i köket och lagade frukost åt de karlar som vissa dagar hjälpte till med slåttern. Moster Astrid körde den enhjuliga mjölkkärran med mjölkkrukorna till mjölkpallen varje morgon för vidare transport till mejeriet i Norrskedika. Att hon orkade hon som hade en så dålig rygg!

Tuskö by

Detta hände på gården, som än idag ligger bakom syrenhäcken bakom busskuren i Tuskö. På den tiden låg postskjulet där. Astrid och Amy Wahlström kom med sina föräldrar till Tuskö 1905 från Valö då gården köptes.

Gården 1928

Mina första somrar tillbringades alltid på landet. Andra världskriget hade tagit slut några år tidigare. Jag växte upp i Traneberg i Stockholm med min bror och mina föräldrar. Det tog en hel dag att ta sig till Tuskö, taxi till Östra Station, ångtåg till Hallstavik, återigen en taxi via Sund till Tuskö. Vägen och bron via Husbacka byggdes först några tiotal år senare.

1950-talet

Under hela 50-talet tillbringade jag mina sommarlov på Söderön. Traktorer och andra maskiner för jordbruket började ha sitt intåg. Den första gödselspridaren inköptes av Isidor, han som grävt guld i Alaska. Vad jag kommer ihåg så kom långväga intressenter för att beskåda detta underverk. Den lilla engelska Fergusonstraktorn, i folkmun kallad Grållen, såldes av ANA i Nyköping till Sveriges alla småbönder genom en smart marknadsföring, där Volvo och Munktell blev tagna på sängen.

Många av byns gamla satte sin prägel på mig, alla nu döda. Hilldam som alltid fiskade, hans gamla rundbottnade eka ligger än i hans gamla sjöbod. Han kom alltid cyklande på en röd gammal damcykel ned till Täppan. 1951 byggde min pappa en sportstuga nere vid sjön med hjälp av Emanuel från Vikarudden (Gertrud Carlssons far). Han måste varit närmare 80 år då men ”still going strong”. Han hade sågat av sig några fingrar vilket gjorde ett stort in-

Emanuel, Thyra, Astrid (rullstol) Gertrud med dotter Carina .

tryck på mig. För några år sedan då jag gick igenom en massa gamla papper hittade jag min mammas gamla räkningar från bygget, sextontusen gick stugan på med vatten och el!

Mormors syster Astrid sommaren 1955.

Sigvard (Jansson) som ibland hjälpte moster Astrid bodde ensam i sitt uthus med alla sina katter. Hans gamla parstuga var för fin för att användas. Min dotter Sara besökte honom ofta under senare tid då det nästan jämt fanns kattungar att leka med där.

Sommarbarn i byn

Under 50-talet tog många bönder emot sommarbarn från Uppsala och Stockholm, så under några korta sommarveckor vimlade det av tjejer och killar på Tuskö. Det var kurragömma hos Svanbergs, cykling, bad nere vid Täppan i sjöboden närmast bron med fin sandbotten. Högt uppe under taket i sjöboden låg en lång träbalk vilken skulle monteras under bron och fyllas med sprängmedel i händelse av fientlig landstigning på yttersidan Tvärnö. Från bron kunde man se abborrarna i det klara vattnet ända ned till botten. Idag är siktdjupet max någon decimeter på sommaren!

Sent på onsdagseftermiddagen kom bagaren med sin gröna tysktillverkade skåpbil. Där tog veckopengen snabbt slut, femöreskola, tablettask för 25 öre och andra godsaker bytte ägare.

Hugo med sin stora bullrande motorcykel med sidovagn kom ofta på besök till sin sjöbod som han hyrde ut till tvätterägaren Edberg från Norrskedika som hade hov med dricka och allt, festen pågick ofta långt in på småtimmarna för att avslutas med bad på sandstranden i månljuset.

Bron och vägen till Tvärnö

Landsvägen och bron till Tvärnö byggdes 1946 med hjälp av folk från trakten och med ekonomiskt bidrag från Carl Smitts Fond A. Den gamla vägen från byn ner genom Tet och höger ner mot Sjögrens har nu efter 60 år nästan helt växt igen. Landsvägens grusyta besprutades med lut från massaindustrin eller så saltades den för att förhindra dammning.

Motorcyklar, mopeder och båtar

1950-talet var motorcyklarnas glansperiod och åtskilliga race gick av stapeln. Den största och mest bullrande bågen ägdes av Tuskö-Tarzan (Stig Svanberg). Mopederna introducerades för ett nypris runt 600 kronor, ett fordon som gjorde det möjligt att enkelt och billigt ta sig till Öregrund och Östhammar för att handla.

Min morbror köpte 1941 en liten sjötomt vid Tjappan av Janssons i byn enligt uppgift för vad en ko kostade på den tiden. Han lät bygga en sportstuga med en pampig sjöbod med både roddbåt och motorbåt. Roddbåten fick jag låna trots att jag nästan inte orkade lyfta årorna. Det var ett fint ställe att

Fem år våren 1948 i morbror Svens flateka.

sitta och meta på, vilket höll på att kosta mig livet en gång! Jag fick ett napp som visade vara en stor ål, som kröp in i sjöbodens stenkista. I min iver att försöka lirka ut fångsten ramlade jag i, inte simkunnig och på 2 meters vattendjup och utan flytväst. Sådana fanns att tillgå på den tiden. Jag fick tag i relingen på flatekan och gick armgång mot land, vilket räddade mig från en säker död.

Segling och fiske

Då jag visat så stort intresse för rodd och fiske så beställde mormor en flateka från Snesslinge för 300 kronor. Sommaren därefter försågs ekan med mast och sprisegel och med en spik på aktern för styråran. Jag fick starka armar av allt roende i motvinden eftersom ekan inte kunde kryssa.

När jag blev 10 år köpte pappa en liten plywoodsegeljolle som blev mitt stora intresse, jag blev helt såld på segling och lämnade Tuskö för att segla ut efter kusterna med min segelkanot på somrarna i början på 60-talet.

I unga år övertog jag ett kastspö av min morfar. Tyvärr var det mycket svårt att hantera. Det inhandlades därför ett nytt kastspö av märket ABU med Recordrulle typ 1500, därtill ett Utödrag 19 grams guld. Vilken lycka! Det blev gäddornas skräck. Pepparrotsgädda stod ofta på sommarmatssedeln även om jag själv aldrig uppskattade denna fisk för alla ben.

I vår sjöbod hittades en långrev som mormor och jag agnade en kväll och lade ut i Tuskösundet. Den spänning att tidigt en morgon vittja långreven glömmar jag inte. Solen på väg upp, inte en vindpust, dimma steg upp från sjön. Där låg flötet, redan efter några krokar en abborre, så ett fruktansvärt drag i linan och den första ålen var bärgad.

Sommaren -58 inköptes en liten utombordare av märke Crescent Marin på tre hk, en sagolik manick, som passade på vår eka. Vi kunde ta oss till handelsboden i Älvsån eller Östhammar! Hela 5,5 knop och soppaförbrukning en liter i timmen!

Personer vid Tuskötäppan

Lennart Sjögren från Täppan var bussig och ta med mig i sin gamla fiskebåt runt öarna för att kasta, han visste de bästa gäddställena. För att få igång båtmotorn fanns det ett supintag där ren bensin hälldes i till cylindern, sedan var det bara att veva som bara den!

Lennart hade en häst vid namn Pontus, den var gammal och snäll och hade egenheten att sitta som en hund, så det var nog en riktig cirkushäst.

Lennarts hustru Elsa hade ett skratt som vid lämplig vindriktning hördes ända upp till byn.

Birger, den självlärde mekanikern och fixaren, hjälpte oss med det mesta, vi har än idag en kärra till vår traktor som han svetsade ihop. Tyvärr drunknade han i en tragisk isolycka för tio år sedan.

Gösta, polisen från Gävle, satte fart på tillvaron med fiske, svampplockning och flaggstångsresning!

PostJohn kom med sin stora bil till byn vid 13tiden med dagens post. Han var alltid stressad då tanterna kom för att betala eller ta ut pengar. En bit in på 50-talet kördes mjölkbåten av Söderström från Tvärnö via Kulla Brygga till Östhammar. En del tanter passade på att åka med båten till staden för att handla eller besöka läkaren. De var uppklädda med hatt och fina kläder. Jag minns en gång när det blåste och sjön gick hög på fjärden, Söderström skrek och domderade för att skrämja tanterna, några tog bussen hem!

Nolsterby 38 var Astrids telefonnummer, alla telefonsamtal kopplades manuellt till slutet på 50-talet. På telefonstation i Öregrund, inte långt från Hamnen och Hasselbacken, arbetade många unga flickor.

Det är med visst vemod man konstaterar att inte många mjölkgårdar finns kvar på Söderön. Det egendomliga var att moster Astrid drev sitt lantbruk med enbart 2 kor och en kviga, lite höns, en hund vid namn Seppen samt några katter ända fram till 1961, hon dog några år senare.

Min mormor tog över gården uppe i Tuskö by fram till 1973 då hon avled. Min mamma Ingrid hade stället som sommarboende till 1981 då det såldes. Det som blev kvar i slakten är stugan nere vid Täppan.

Idag på midsommardagen småduggar det. Mjölkkrukan i plåt står full med sommarblommor på altanen, en och annan motorbåt glider genom kanalen. Tänk så många gånger jag hämtat mjölk i mjölkkrukan från Sjögrens, Svanbergs, Bromsängsgösta och moster Astrid. Alltid med cykel heller roddbåt.

Återkoppling

Vad roligt det är när vi får kommentarer från er medlemmar, till sånt vi skriver om i Söderöposten. Till exempel kom ett långt och trevligt mejl från Britt-Marie Carlsson i Uppsala och sommarboende i Tuskö, apropå det som jag skrev om Gertrud Carlsson och Vikarudden, i förra numret. Britt-Marie kom tillsammans med sina föräldrar till Tuskö 1958, dom hyrde då ”kaptens” och började umgås med Gertrud och hennes familj. Det blev en långvarig bekantskap och jag hoppas att Britt-Marie kan återkomma och skriva litet om sina sommarminnen från Tuskö.

Och så var det här med kräftsten som jag också skrev om i förra numret. Jag har pratat med några för att höra vad de kommer ihåg för huskurer, som användes, så att man inte behövde uppsöka läkare.

Hasse Gunnarsson kommer ihåg hur Enok och Axel Österblom i granngården där Hasse växte upp, gjorde om man hade ont i en led. Dom högg med yxan i huggkubben och sa samtidigt: ”Ur ledden och i vedden”. Det var annat det än dagens medikamenter och behandlingar för ledproblem. Vi får väl skylla på att det är inte så många som har tillgång till yxa och huggkubbe idag.

Algot Sjögren, boende i Östhammar och född på Alnön, minns att hans mamma hade ökenros i ett skåp. Antagligen var det något som hans pappa hade haft med sig hem, från någon av sina resor till sjöss. Det var en torr växt, som fanns som torra bollar i öknar, men började grönska när den fick tillgång till vatten. Den här växten hade en läkande verkan och man strök på om man hade någon krämpa.

Britta Olsson i Nolsterby berättar att en tant i byn, det var någon gång under 1930-talet, hade en växt i en skål med vatten bredvid sig på köksbordet. Då och då tog hon av vattnet och strök på sig. Kunde det också ha varit ökenros?

När man läser om ökenros på ”nätet” står det att den bildas genom långsamma kalkavlagringar i öknen och att den ”producerar energi för själslig omvårdnad och låter dig uppleva universums kärlek och ljus”. På ett annat ställe står det att den är giftig. Så jag antar att den bara användes till utvärtes bruk.

Jag har i ett tidigare nummer av Söderöposten skrivit om Kött-Greta i Norrskedika, som kunde ”läsa på”. Det skulle vara roligt att få veta mera om Greta och hennes förmågor, eller om andra personer med samma egenskaper.

Viveka Westman

Litet Söderö-lexikon

För några år sedan hade vi en liten ruta i några nummer av Söderöposten, där vi tog upp några gamla dialektala ord på Söderösmål. Jag får ibland frågan om vi inte kan ta upp det igen och det gör jag gärna, om jag får förslag på ord, meningar eller uttryck. Mitt eget förråd börjar ta slut. Jag tar i alla fall med några här, med risk för att jag har haft de med tidigare. Och kom ihåg att ”l” uttalas väldigt tjockt och betoningen oftast på första stavelsen:

Myggel	mögel
Klöpp	klippte
Pakkethållarn	pakethållaren

På Söderön fryser vi om händern och föttern

Och byanamnen uttalar vi som Svärstnö, Mellby, Nölsby, Långalmö och Tussjö.

Vi har också Sundsvedda och Raggarnö.

Viveka Westman

Kaffepaus i skogen vid Boruddu.

*Pia Eriksson, Viveka och
Åke Westman.*

Söderöns Hembygdsförening
c/o Hans Tibell
Lotsholmen
742 91 ÖSTHAMMAR
Plusgiro 15 28 61-1

Söderöns Hembygdsförening

Styrelse	Telefon	E-post
Hans Tibell	70055 el. 08-659 47 75	neisti-2004@telia.com
Viveka Westman	70028 el. 08-15 86 12	westsson@tel2.se
Bengt Skagersjö	070-51 654 52	bengt.skagersjo@telia.com
Ulla-Britt Jansson	320 31	
Christer Mattsson	704 90	xrizter@telia.com
Margit Bergström	324 64	
Anders Westerberg	323 75 el. 070-222 03 81	familjenwesterberg@telia.com
Ersättare		
Robert Carlsson	703 41	robert_carlsson@telia.com
Agnetha Eriksson	701 35	
Anna-Britt Mattsson	321 87	
Hans Gustavsson	416 46	
Bibbi Jansson	701 06	bibbj@spray.se
Revisorer		
Margaretha Mattsson	321 59	
Lage Löwén	702 59	
Ersättare		
Mats Jorlin	701 62	
Valberedning		
Arne Westerberg	700 24	
Patrik Westerberg	070-673 51 68	
Ann-Marie Frylmark	702 10	